

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1700

av **Jan Lindholm (MP)**

Från monarki till republik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se på vilket sätt Sverige kan ta ett slutgiltigt steg från monarki till republik och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Successionsrätt till Sveriges tron tillkommer manliga och kvinnliga efterkommande till kronprins Johan Baptist Julii, sedermera konung Karl XIV Johan, vars avkomling i rakt nedstigande led är konung Carl XVI Gustaf.

Med dessa ord inleds 1 § successionsordningen, en av Sveriges grundlagar. Orden låter synnerligen otidsenliga. Det är naturligtvis i det moderna samhället ytterst svårt, för att inte säga omöjligt, att argumentera för att Sveriges statsöverhuvud med nödvändighet måste hämtas bland det fåtal medborgare som råkar kunna räkna fursten av Ponte Corvo bland sina förfäder. De sakliga skälen för denna ordning förefaller obefintliga.

Betydligt rimligare vore om statsöverhuvudet i stället tillsattes genom demokratiska former av något slag, och hämtades ur befolkningen som helhet.

Motivering

Denna motion är inte riktad mot konungen som person utan mot principen om att offentliga ämbeten ska kunna gå i arv. Så länge statschefen är maktlös kan en sådan ordning möjligen (om än med viss svårighet) förenas med demokratins principer. Konungen har dock ett visst inflytande av opinionsbildande karaktär och det är inte säkert att statsöverhuvuden alltid kommer att ha en för demokratin oproblematisks sådan roll i framtiden. Den dag landet hamnar i krig eller inträder i en kris kan ämbetet få en mycket stor betydelse.

Man måste också konstatera att det faktiskt spelar en viss roll vem som innehar posten som statschef, även i fredstid. Statschefen är ju bl.a. ett av landets ansikten utåt

och bidrar, åtminstone enligt arvmonarkins anhängare, till framgången för svensk exportindustri.

Att tillsätta statschefen genom arv innebär att rikets högsta ämbete utses genom genetiskt lotteri. Sannolikheten att den person som är bäst lämpad till uppdraget som statschef skulle råka vara född till första platsen i successionsordningen är inte hög. Även svensk export skulle kunna ta skada om fel person får uppdraget.

Vi har inte några garantier för att det biologiska lotteriet alltid kommer att leda till att en kompetent person får uppdraget. Detta är tyvärr ingen spekulering. Det behövs bara en hastig blick på Sveriges historia mellan 1544 och, låt oss säga, 1945 för att inse att åtminstone några av dem som ärvt och burit kronan varit djupt olämpliga.

Det finns säkert de som skulle hävda att denna risk för ögonblicket inte är överhängande. Det är naturligtvis bra, men det är inget argument för att behålla ett bevisligen dåligt system. Det är bättre att ta itu med problemet nu, i lugn och ro, än att skjuta frågans lösning på framtiden.

Monarkin, så som den är beskaffad i dag, är inte heller utformad på ett sätt som är acceptabelt i ett demokratiskt samhälle. Grundlagen stadgar t.ex. att kungen saknar religionsfrihet, att han inte kan åtalas om han skulle begå brottsliga handlingar samt att prinsar och prinsessor inte har rätt att gifta sig utan regeringens godkännande. Det är uppenbart att systemet borde reformeras, och det rimliga vore om vi i stället för arvmonarki såg till att utse landets statschef genom någon form av direkt eller indirekt val.

Förslag till beslut

De precisa formerna för tillsättandet, ämbetets titel, mandatperiodens längd m.m. kan naturligtvis diskuteras, men en lämplig tidpunkt för den ärftliga monarkins avskaffande skulle exempelvis kunna vara innan vår nuvarande konung beslutar överlämna stafettpippen. Vi vet inte när detta beslut kommer eftersom det är en fråga som konungen avgör helt på egen hand men en beredskap borde finnas.

Riksdagen bör med bakgrund i det ovan anförda ge regeringen som uppdrag att se på vilket sätt Sverige kan ta ett slutgiltigt steg från monarki till republik.

Jan Lindholm (MP)